การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาเวียดนามในประเทศลาวและภาษาเวียดนามในประเทศไทย

A phonological comparison of a Vietnamese dialect in Laos and Vietnamese dialects in Thailand

ญานิกา ตั้งสิริสุธีกุล (Yanika Tangsirisuteekul)* ดร.สมทรง บุรุษพัฒน์ (Dr.Somsonge Burusphat)**

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาเวียดนามถิ่นท่าไฮ เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศลาวกับภาษาเวียดนามถิ่นที่มีการศึกษาในประเทศไทย ได้แก่ ภาษาเวียดนามถิ่นอรัญประเทศ ถิ่นขลุง ถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐาราม ถิ่นท่าบ่อ และถิ่นนาจอกในระดับหน่วยเสียงโดยวิธีการเปรียบเทียบร่วมสมัย ผลการศึกษาพบว่า หน่วยเสียงพยัญชนะมีความแตกต่างกันที่จำนวนและสัทลักษณะทั้งในเรื่องพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย บางหน่วยเสียงปรากฏเฉพาะในบางถิ่น และบางหน่วยเสียงมีการแปรเป็นหน่วยเสียงที่ใช้ความพยายามในการออกเสียงน้อยลง หน่วยเสียงสระมีจำนวนเท่ากันทุกถิ่นและไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของสัทลักษณะ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของแต่ละถิ่นแตกต่างกันที่สัทลักษณะและจำนวนซึ่งส่วนใหญ่พบว่ามี 5 หน่วยเสียงเช่นเดียวกับที่พบในถิ่นท่าไฮ และภาษาเวียดนามถิ่นท่าไฮซึ่งเป็นภาษาเวียดนามในประเทศลาวมีลักษณะใกล้เคียงกับภาษาเวียดนามถิ่นนาจอกมากที่สุด

ABSTRACT

This research aimed to study a Vietnamese dialect which is spoken at Thahai village, Pakse, Champasak province, Laos in comparison its phonemes with other five Vietnamese dialects in Thailand from previous research as follows: Aranyaprathet, Khlung, Watsrithepprad ittharam, Thabo, Najok by using the synchronic comparison approach. The study showed that in each dialect there are some different numbers and phonetic features in initial consonant and final consonant phonemes, which are the reason why some of the consonant phonemes disappeared in some dialects, and some phonemes are varied to be less marked sounds. Vowels are no different in all dialects. There are some different numbers and phonetic features in tone phonemes, which mostly are founded five tone phonemes same as in Thahai. Thahai dialect is more related to Najok dialect than other dialects in Thailand.

คำสำคัญ: ภาษาเวียดนามถิ่น ระบบเสียง การเปรียบเทียบร่วมสมัย

Keywords: Vietnamese dialect, Phonological system, Synchronic comparison

*นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

**ศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

บทนำ

ภาษาเวียดนามเป็นภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) สาขาย่อยเวียด-เหมือง (Viet-Muong) แบ่งเป็น 3 ถิ่น ได้แก่ ถิ่นเหนือ ถิ่นกลาง และถิ่นใต้ นอกจากมีการใช้ภาษาเวียดนามภายในประเทศเวียดนามแล้ว กลุ่มคนที่อาศัยอยู่บริเวณเขตชายแดนของประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตอยู่ติดกันกับประเทศเวียดนาม จะมีโอกาสได้รับภาษาเวียดนามเข้ามาใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวันผ่านการติดต่อค้าขายและจากผู้อพยพชาวเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศลาวที่มีแนวพรมแดนติดต่อกันถึง 2,067 กิโลเมตร

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในประเทศไทยพบว่าพื้นที่ที่มีการเลือกศึกษาเกี่ยวกับภาษาเวียดนามส่วนใหญ่จะเก็บข้อมูลที่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นบริเวณที่มีประชากรชาวเวียดนามอพยพมาอยู่อย่างหนาแน่นที่สุด มีเพียงบางส่วนได้ศึกษาที่ภาคตะวันออก สำหรับที่ประเทศลาว ไม่พบว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบเสียงภาษาเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่บริเวณภาคใต้ของประเทศลาวซึ่งมีเส้นพรมแดนติดต่อกับภาคกลางของประเทศเวียดนามและมีการรวมกลุ่มของชาวเวียดนามอาศัยอยู่จำนวนมากที่สุด จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่าที่เมืองปากเซมีการรวมกลุ่มของชาวเวียดนามอยู่เป็นชุมชนทั้งหมด 7 ชุมชน และหนึ่งในนั้นคือบ้านท่าไฮ พบว่าที่นี่มีความน่าสนใจที่จะศึกษาเนื่องจากเป็นชุมชนชาวเวียดนามที่ใหญ่ที่สุดในเมืองปากเซ มีการใช้ภาษาเวียดนามในชีวิตประจำวันในทุกกลุ่มอายุ ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ภาษาเวียดนามถิ่นบ้านท่าไฮเป็นตัวแทนภาษาเวียดนามถิ่นในประเทศลาวและนำไปเปรียบเทียบกับภาษาเวียดนามถิ่นในประเทศไทย ได้แก่ ถิ่นอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (Phuget, 1996) ถิ่นขลุง จังหวัดจันทบุรี (Ubolchote, 1998) ถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐาราม จังหวัดนครพนม (Salipot, 1998) ถิ่นท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย (Meekrue-Iam, 2002) และถิ่นนาจอก จังหวัดนครพนม (Som-Indra, 2005) เพื่อขยายขอบเขตการศึกษาภาษาเวียดนามในประเทศใกล้เคียงและให้เห็นภาพรวมของระบบเสียงภาษาเวียดนามจากชาวเวียดนามอพยพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาเวียดนามถิ่นบ้านท่าไฮ เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศลาวกับระบบเสียงภาษาเวียดนามถิ่นในประเทศไทย ได้แก่ ถิ่นอรัญประเทศ (Phuget, 1996) ถิ่นขลุง (Ubolchote, 1998) ถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐาราม (Salipot, 1998) ถิ่นท่าบ่อ (Meekrue-Iam, 2002) และถิ่นนาจอก (Som-Indra, 2005) ในระดับหน่วยเสียง

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้ภาษาเวียดนามที่เมืองปากเซ แขวงจำปากสัก ประเทศลาว พบว่าในเมืองปากเซมีผู้พูดภาษาเวียดนามรวมตัวกันอาศัยอยู่ทั้งหมด 7 ชุมชน ซึ่งชุมชนที่มีผู้พูดภาษาเวียดนามอยู่มากที่สุดคือบ้าน Tân An หรือบ้านท่าไฮซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุม 4 คุ้มบ้าน ได้แก่ คุ้มบ้านท่าหีนกาง คุ้มบ้านท่าเซใหม่ คุ้มบ้านบุ่งอุดม และคุ้มบ้านท่าไฮ (วันนา สุลิโย, สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2559) จากการสำรวจพื้นที่แต่ละคุ้มบ้านพบว่า คุ้มบ้านท่าเซใหม่เป็นคุ้มบ้านที่มีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุด จึงได้เลือกพื้นที่นี้เป็นจุดเก็บข้อมูลและคัดเลือกผู้บอกภาษาเพื่อใช้เป็นตัวแทนผู้พูดภาษาเวียดนาม

ผู้บอกภาษาในงานวิจัยนี้เป็นเพศหญิงทั้งหมด สามารถออกเสียงได้ชัดเจน เข้าใจภาษาเวียดนามและภาษาลาวได้ดี สื่อสารภาษาเวียดนามเป็นภาษาหลักในชีวิตประจำวัน โดยผู้บอกภาษาหลักมีอายุ 42 ปี ผู้บอกภาษารองคนที่ 1 อายุ 45 ปี และผู้บอกภาษารองคนที่ 2 อายุ 52 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านท่าไฮ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย คือ แบบรายคำศัพท์รวมทั้งหมดจำนวน 2000 คำ โดยรวบรวมรายการคำศัพท์จาก Vietnam word list ของ SIL (Trebilco, Oliver, 1971) คัดเลือกเพิ่มเติมจาก SIL Comparative African Word List (Roberts, Snider, 2006) และภาคผนวกในวิทยานิพนธ์เรื่อง A phonological study of the Vietnamese dialect as spoken at Najok village (Som-Indra, 2003)

ในการเก็บข้อมูลคำศัพท์ ใช้วิธีสอบถามผู้บอกภาษาตามรายการคำศัพท์ที่เตรียมไว้ โดยให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำศัพท์ซ้ำคำละ 3 ครั้ง และผู้วิจัยจะออกเสียงตามจนกว่าผู้บอกภาษาจะบอกว่าออกเสียงได้ถูกต้อง จดบันทึกข้อมูลด้วยสัทอักษรสากล (IPA) เมื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้ว จึงนำข้อมูลมาจัดเรียงตามเสียงสัมผัส (rhyming) วิเคราะห์เสียงคลุมเครือเพื่อหาหน่วยเสียงในภาษาและจัดทำระบบเสียง จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ไปเปรียบเทียบแบบร่วมสมัย (synchronic comparison) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบภาษาว่ามีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไร โดยไม่นำปัจจัยเรื่องระยะเวลามาร่วมพิจารณา (Bynon, 1977) โดยจะเปรียบเทียบหน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของภาษาเวียดนามถิ่นบ้านท่าไฮกับภาษาเวียดนามถิ่นที่มีการศึกษาในประเทศไทยจำนวน 5 ถิ่น ดังนี้

1. ภาษาเวียดนามถิ่นอรัญประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (Phuget, 1996)
2. ภาษาเวียดนามถิ่นขลุง อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี (Ubolchote, 1998)
3. ภาษาเวียดนามถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐาราม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม (Salipot, 1998)
4. ภาษาเวียดนามถิ่นท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย (Meekrue-Iam, 2002)
5. ภาษาเวียดนามถิ่นนาจอก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม (Som-Indra, 2005)

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาเวียดนามถิ่นในประเทศไทย ได้แก่ ถิ่นอรัญประเทศ ถิ่นขลุง ถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐาราม ถิ่นท่าบ่อ และถิ่นนาจอกกับถิ่นท่าไฮซึ่งเป็นตัวแทนของภาษาเวียดนามถิ่นในประเทศลาว เป็นการเปรียบเทียบในระดับหน่วยเสียง ได้แก่ หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ โดยใช้วิธีเปรียบเทียบแบบร่วมสมัย แสดงผลการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 หน่วยเสียงภาษาเวียดนามเปรียบเทียบ 6 ถิ่น

จำนวนหน่วยเสียง / ภาษาเวียดนามถิ่น	พยัญชนะ		สระ			วรรณยุกต์
	ทั้งหมด	ท้าย	เดี่ยว	ประสม	รวม	
อรัญประเทศ	20	8	11	3	14	5
ขลุง	21	8	11	3	14	4
วัดศรีเทพฯ	23	10	11	3	14	6
ท่าบ่อ	21	10	11	3	14	6
นาจอก	24	10	11	3	14	5
ท่าไฮ	23	8	11	3	14	5

จากตารางที่ 1 เมื่อเปรียบเทียบกันในแง่ของจำนวนหน่วยเสียง พบว่าถิ่นนาจอกมีจำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะมากที่สุด คือ 24 หน่วยเสียง รองลงมาคือถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐารามและถิ่นท่าไฮ มีหน่วยเสียงพยัญชนะ 23 หน่วยเสียง ถัดมาคือถิ่นขลุงและท่าบ่อมีหน่วยเสียงพยัญชนะ 21 หน่วยเสียงเท่ากัน และถิ่นอรัญประเทศเป็นถิ่นที่มีจำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะน้อยที่สุด คือ 20 หน่วยเสียง ในเรื่องหน่วยเสียงสระ ภาษาเวียดนามแต่ละถิ่นมีจำนวนหน่วยเสียงสระ

เท่ากันคือ 14 หน่วยเสียง แบ่งเป็นสระเดี่ยว 11 หน่วยเสียงและสระประสม 3 หน่วยเสียง และในเรื่องหน่วยเสียงวรรณยุกต์ พบหน่วยเสียงวรรณยุกต์อยู่ระหว่าง 4 - 6 หน่วยเสียง โดยถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐารามและถิ่นท่าบ่อมีจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์มากที่สุดคือ 6 หน่วยเสียง ถิ่นอรัญประเทศ ถิ่นนาจอก และถิ่นท่าไฮ มีวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงเท่ากัน และถิ่นขลุงเป็นถิ่นที่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์จำนวนน้อยที่สุด คือ 4 หน่วยเสียง

การเปรียบเทียบหน่วยเสียง แบ่งเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้

1. การเปรียบเทียบหน่วยเสียงพยัญชนะ

การเปรียบเทียบหน่วยเสียงพยัญชนะจะแบ่งเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้ายตามที่ปรากฏในภาษาเวียดนามทั้ง 6 ถิ่นตามตารางที่ 2 และ 3 ดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบจำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะต้นของภาษาเวียดนามทั้ง 6 ถิ่น

ถิ่น	อรัญประเทศ	ขลุง	วัดศรีเทพฯ	ท่าบ่อ	นาจอก	ท่าไฮ
หน่วยเสียงพยัญชนะต้น	20 หน่วยเสียง	21 หน่วยเสียง	21 หน่วยเสียง	19 หน่วยเสียง	23 หน่วยเสียง	22 หน่วยเสียง
p^h-	-	x	-	-	x	-
b-	x	x	x	x	x	x
d-	x	x	x	x	x	x
t-	x	x	x	x	x	x
t^h-	x	x	x	x	x	x
ʈ-	-	-	x	-	x	x
c-	x	x	x	x	x	x
c^h-	-	x	-	-	-	-
k-	x	x	x	x	x	x
g-	x	x	-	-	-	-
ʔ-	x	x	x	x	x	x
m-	x	x	x	x	x	x
n-	x	x	x	x	x	x
ɲ-	x	x	x	x	x	x
ŋ-	x	x	x	x	x	x
f-	x	x	x	x	-	x
v-	-	-	x	x	x	x
s-	x	x	x	x	x	x
z-	-	-	x	x	x	-
ʂ-	-	-	-	-	x	x
x-	x	x	x	x	x	x
ɣ-	-	-	x	x	x	x
h-	x	x	x	x	x	x
r-	x	-	x	-	x	x
l-	x	x	x	x	x	x
w-	x	x	-	-	-	-
j-	x	x	-	-	x	x

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาษาเวียดนามถิ่นขลุงมีจำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะที่เป็นพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง พ่นลมมากที่สุด ได้แก่ /p^h, t^h, c^h, t^h/ และพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง พ่นลม เกิดที่ปุ่มเหงือก /t^h/ พบในทุกถิ่น ส่วนหน่วย

เสียงที่พบเฉพาะในถิ่นขลุงแต่ไม่พบในถิ่นอื่นเลย คือ พยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง พ่นลม เกิดที่เพดานแข็ง /cʰ/ โดยพบว่าหน่วยเสียง /cʰ/ นี้เกิดจากการแปรของพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดที่ปุ่มเหงือก /s/ บางส่วน และบางส่วนยังคงเป็นหน่วยเสียง /s/ เช่นเดิมในระบบ ซึ่งการแปรนี้เกิดจากการได้รับอิทธิพลของภาษาไทย (Ubolchote, 1998) ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างการปรากฏของหน่วยเสียง /s/ และ /cʰ/

ถิ่น / ความหมาย	อรัญประเทศ	ขลุง	วัดศรีเทพฯ	ท่าบ่อ	นาจอก	ท่าไฮ
'ขอ'	/sin1/	/cʰin1/	/sin1/	/sin1/	/sin1/	/sin1/

นอกจากนี้ยังพบว่าพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง พ่นลม เกิดที่ริมฝีปาก /pʰ/ ปรากฏเฉพาะในถิ่นขลุงและถิ่นนาจอก สำหรับถิ่นขลุงเกิดจากการแปรของพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดที่ริมฝีปาก-ฟัน /f/ (Ubolchote, 1998) ส่วนถิ่นนาจอกเป็นการพัฒนาขึ้นมาใหม่ของ /pʰ/ ที่เกิดจากการสูญเสีย /f/ เนื่องจากจะพบหน่วยเสียง /pʰ/ ปรากฏแทนที่ตำแหน่งของ /f/ ในภาษาเวียดนามถิ่นอื่นๆ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างการปรากฏของหน่วยเสียง /f/ และ /pʰ/

ถิ่น / ความหมาย	อรัญประเทศ	ขลุง	วัดศรีเทพฯ	ท่าบ่อ	นาจอก	ท่าไฮ
'ใช่'	/fa:j4/	/pʰa:j4/	/fa:j3/	/fa:j3/	/pha:j2/	/fa:j3/

เนื่องจากถิ่นขลุงมีคำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นปรากฏเป็น /f/ เพียง 3 คำ ได้แก่ /fi1/ 'ดึก' /fa:w2/ 'ถู' และ /faj3/ 'คน, กวน' (ก.) จึงมีความเป็นไปได้ว่าหน่วยเสียงนี้กำลังอยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาไปสู่ /pʰ/ เช่นเดียวกับถิ่นนาจอกที่ /f/ ได้สูญเสียไปและพัฒนาไปเป็น /pʰ/ ทั้งระบบแทน

พยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง เกิดจากการม้วนลิ้น /ʈ/ พบปรากฏใน 3 ถิ่น ได้แก่ ถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐาราม ถิ่นนาจอกและถิ่นท่าไฮ ส่วนถิ่นท่าบ่อ หน่วยเสียงนี้ได้รวมกับพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่พ่นลม เกิดที่เพดานแข็ง /c/ ส่วนถิ่นอรัญประเทศ หน่วยเสียงนี้ได้แปรเป็นหน่วยเสียงควบกล้ำ /tr/ มีความเป็นไปได้ว่าเกิดจากการแปรตามการออกเสียงจากระบบเขียนที่กำหนดให้เป็น tr ไว้ ในขณะที่ถิ่นขลุงแปรเป็นหน่วยเสียงควบกล้ำ /kl/ แทน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างการปรากฏของหน่วยเสียง /ʈ/, /c/ และ /kl/

ถิ่น / ความหมาย	อรัญประเทศ	ขลุง	วัดศรีเทพฯ	ท่าบ่อ	นาจอก	ท่าไฮ
'ขาว'	/traŋ5/	/klaŋ3/	/ʈaŋ5/	/caŋ5/	/ʈaŋ4/	/ʈaŋ4/
'หนึ่งร้อย'	/tram1/	/klam1/	/ʈam1/	/cam1/	/ʈam1/	/ʈam1/

พยัญชนะระเบิด ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน /g/ พบใน 2 ถิ่น ได้แก่ ถิ่นอรัญประเทศและถิ่นขลุง ส่วนอีก 4 ถิ่นยังคงปรากฏเป็นพยัญชนะเสียดแทรก ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน /ɣ/ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างการปรากฏของหน่วยเสียง /g/ และ /ɣ/

ถิ่น / ความหมาย	อรัญประเทศ	ขลุง	วัดศรีเทพฯ	ท่าบ่อ	นาจอก	ท่าไฮ
‘ไก่’	/ga:2/	/ga:2/	/ɣa:2/	/ɣa:2/	/ɣa:2/	/ɣa:2/
‘ข้าวสาร’	/ga:w5/	/ga:w2/	/ɣa:w6/	/ɣa:w6/	/ɣa:w5/	/ɣa:w5/

พยัญชนะเสียดแทรก ก้อง เกิดที่ริมฝีปาก-ฟัน /v/ พบใน 4 ถิ่น ได้แก่ ถิ่นท่าบ่อ ถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐาราม ถิ่นนาจอกและถิ่นท่าไฮ ในขณะที่ถิ่นอรัญประเทศพบว่าหน่วยเสียงนี้ได้แปรเป็นพยัญชนะกึ่งสระ ก้อง เกิดที่เพดานแข็ง /j/ ส่วนถิ่นขลุง หน่วยเสียง /v/ ได้รวมเข้ากับพยัญชนะกึ่งสระ ก้อง เกิดที่ริมฝีปาก /w/ เป็นหน่วยเสียงเดียวกัน โดยทั่วไปหน่วยเสียง /w/ ในภาษาเวียดนามถิ่นอื่นๆ จะไม่สามารถปรากฏเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวได้ แต่จะปรากฏเป็นพยัญชนะในตำแหน่งที่ 2 ของหน่วยเสียงควบกล้ำและพยัญชนะท้ายเท่านั้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างการปรากฏของหน่วยเสียง /v/, /w/ และ /j/

ถิ่น / ความหมาย	อรัญประเทศ	ขลุง	วัดศรีเทพฯ	ท่าบ่อ	นาจอก	ท่าไฮ
‘งาน’	/jiək5/	/wiək2/	/viək6/	/viək6/	/viək5/	/viək5/
‘ช้าง’	/jɔj1/	/wɔj1/	/vɔj1/	/vɔj1/	/vɔj1/	/vɔj1/
‘ทอง’	/ja:ŋ2/	/wa:ŋ2/	/va:ŋ2/	/va:ŋ2/	/va:ŋ2/	/va:ŋ2/

พยัญชนะเสียดแทรก ก้อง เกิดที่ปุ่มเหงือก /z/ พบใน 3 ถิ่น ได้แก่ ถิ่นนาจอก ถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐารามและถิ่นท่าบ่อ ส่วนอีก 3 ถิ่นปรากฏเป็นพยัญชนะกึ่งสระ ก้อง เกิดที่เพดานแข็ง /j/ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างการปรากฏของหน่วยเสียง /z/ และ /j/

ถิ่น / ความหมาย	อรัญประเทศ	ขลุง	วัดศรีเทพฯ	ท่าบ่อ	นาจอก	ท่าไฮ
‘ป้า, น้า’	/ji2/	/ji2/	/zi2/	/zi2/	/ji2/	/ji2/
‘มะพร้าว’	/jɯa2/	/jɯə2/	/zɯa2/	/zɯə2/	/jɯə2/	/jɯə2/

พยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดจากการม้วนลิ้น /ʂ/ พบใน 2 ถิ่น ได้แก่ ถิ่นนาจอกและถิ่นท่าไฮ ส่วนอีก 4 ถิ่นไม่พบว่ามีหน่วยเสียงนี้ พบเฉพาะพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดที่ปุ่มเหงือก /s/ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างการปรากฏของหน่วยเสียง /ʂ/ และ /s/

ถิ่น / ความหมาย	อรัญประเทศ	ขลุง	วัดศรีเทพฯ	ท่าบ่อ	นาจอก	ท่าไฮ
‘ดาว’	/sa:w1/	/sa:w1/	/sa:w1/	/sa:w1/	/ʂa:w1/	/ʂa:w1/
‘นม’	/sɯa4/	/sɯə4/	/sɯa4/	/sɯə4/	/ʂɯə3/	/ʂɯə3/

พยัญชนะรัว /r/ พบปรากฏใน 4 ถิ่นได้แก่ ถิ่นอรัญประเทศ ถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐาราม ถิ่นนาจอกและถิ่นท่าไฮ ซึ่งหน่วยเสียงนี้ได้รวมเป็นหน่วยเสียงเดียวกับพยัญชนะเสียดแทรก ก้อง เกิดที่ปุ่มเหงือก /z/ ในถิ่นท่าบ่อ ส่วนถิ่นขลุง หน่วยเสียงนี้ได้รวมเป็นหน่วยเสียงเดียวกับพยัญชนะข้างลิ้น เกิดที่ปุ่มเหงือก /l/ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างการปรากฏของหน่วยเสียง /r/ และ /l/

ถิ่น / ความหมาย	อรัญประเทศ	ขลุง	วัดศรีเทพฯ	ท่าบ่อ	นาจอก	ท่าไฮ
'ผัก'	/raw1/	/law1/	/ra:w1/	/zaw1/	/raw1/	/raw1/
'ออก'	/ra:1/	/la:1/	/ra:1/	/za:1/	/ra:1/	/ra:1/

ในส่วนของหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในภาษาเวียดนามสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบจำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายของภาษาเวียดนามถิ่นทั้ง 6 ถิ่น

ถิ่น	อรัญประเทศ	ขลุง	วัดศรีเทพฯ	ท่าบ่อ	นาจอก	ท่าไฮ
หน่วยเสียงพยัญชนะสะกด	8 หน่วยเสียง	8 หน่วยเสียง	10 หน่วยเสียง	10 หน่วยเสียง	10 หน่วยเสียง	8 หน่วยเสียง
-b	x	x	x	x	x	x
-t	x	x	x	x	x	x
-c	-	-	x	x	x	-
-k	x	x	x	x	x	x
-m	x	x	x	x	x	x
-n	x	x	x	x	x	x
-ɲ	-	-	x	x	x	-
-ŋ	x	x	x	x	x	x
-j	x	x	x	x	x	x
-w	x	x	x	x	x	x

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายของภาษาเวียดนามมีจำนวนระหว่าง 8 -10 หน่วยเสียง ซึ่งมีจำนวนไม่แตกต่างกันมาก มีหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายที่พบในถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐาราม ถิ่นท่าบ่อ และถิ่นนาจอก แต่ไม่ปรากฏในถิ่นอรัญประเทศ ถิ่นขลุง และถิ่นท่าไฮ ได้แก่ พยัญชนะระเบิดเกิดที่เพดานแข็ง /-c/ และพยัญชนะนาสิกเกิดที่เพดานแข็ง /-ɲ/ เนื่องจากเกิดการแปรไปเป็นหน่วยเสียงในฐานกรณ์อื่นที่ง่ายต่อการออกเสียงมากกว่า

ยกตัวอย่างการแปรของพยัญชนะท้ายในภาษาเวียดนามถิ่นท่าไฮ เช่น

/-c/ □ [-t]

'หนังสือ' /sɛc4/ [sɛc^{45}] ถิ่นบ้านท่าไฮเป็น [sɛt̚^{25}]

/-c/ □ [-k]

'ชอบ' /t^hic4/ [t^hic^{45}] ถิ่นบ้านท่าไฮเป็น [t^hik̚^{25}]

/-ɲ/ □ [-n]

'กิ่ง, ก้าน (ต้นไม้)' /ka:ɲ2/ [ka:ɲ^{21}] ถิ่นบ้านท่าไฮเป็น [ka:n^{33}]

จากตัวอย่างข้างต้น หน่วยเสียงดังกล่าวได้แปรจากพยัญชนะที่เกิดที่เพดานแข็ง /-c/ และ /-ɲ/ ไปสู่เสียงที่ใช้ความพยายามในการออกเสียงน้อยลง ดังนี้ /-c/ สามารถแปรได้เป็น 2 หน่วยเสียง คือ /-t/ และ /-k/ ส่วน /-ɲ/ แปรเป็น /-n/ ซึ่งการแปรของหน่วยเสียงเหล่านี้จะไม่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ

2. การเปรียบเทียบหน่วยเสียงสระ

ในการเปรียบเทียบจำนวนหน่วยเสียงสระ จะแบ่งเป็นสระเดี่ยวและสระประสม สามารถแสดงได้ดังตารางนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบจำนวนหน่วยเสียงสระของภาษาเวียดนามทั้ง 6 ถิ่น

จำนวนหน่วยเสียง / ภาษาเวียดนามถิ่น	สระ		
	เดี่ยว	**ประสม**	**รวม**
อรัญประเทศ	11	3	14
ขลุง	11	3	14
วัดศรีเทพฯ	11	3	14
ท่าบ่อ	11	3	14
นาจอก	11	3	14
ท่าไฮ	11	3	14

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าหน่วยเสียงสระของภาษาเวียดนามทั้ง 6 ถิ่นมีจำนวนเท่ากัน แต่มีลักษณะที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย แบ่งได้ 2 กลุ่ม ดังตารางที่ 5 นี้

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบสระเดี่ยวและสระประสมของภาษาเวียดนามทั้ง 6 ถิ่น

ถิ่น	**ขลุง, ท่าบ่อ, นาจอก, ท่าไฮ**			**อรัญประเทศ, วัดศรีเทพฯ**		
ตำแหน่งของลิ้น / ระดับของลิ้น	**หน้า**	**กลาง**	**หลัง**	**หน้า**	**กลาง**	**หลัง**
สระเดี่ยว						
สูง	i	ɯ	u	i	ɯ	u
กลาง	e	ə	o	e	ə	o
กึ่งต่ำ	ɛ	ʌ	ɔ		ʌ	ɔ
ต่ำ		a a:		æ	a a:	
สระประสม	iə	ɯə	uə	ia	ɯa	ua

จากตารางที่ 5 แสดงภาพรวมของสระเดี่ยวและสระประสมของภาษาเวียดนามทั้ง 6 ถิ่น เมื่อเปรียบเทียบกันตามระดับลิ้นและตำแหน่งของลิ้น พบว่ามีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย และสามารถจัดกลุ่มได้ 2 กลุ่มคือ

1) ถิ่นขลุง ถิ่นท่าบ่อ ถิ่นนาจอกและถิ่นท่าไฮ

2) ถิ่นอรัญประเทศและถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐาราม

หน่วยเสียงสระเดี่ยวที่พบว่าเป็นสระหน้า ระดับกึ่งต่ำ /ɛ/ ของกลุ่มที่ 1 จะตรงกับหน่วยเสียงสระหน้า ระดับต่ำ /æ/ ของกลุ่มที่ 2 และหน่วยเสียงสระประสม /iə, ɯə, uə/ ของกลุ่มที่ 1 จะตรงกับหน่วยเสียงสระประสม /ia, ɯa, ua/ ของกลุ่มที่ 2

หากพิจารณาจากลักษณะโดยทั่วไปของหน่วยเสียงสระ จะเห็นได้ว่าหน่วยเสียงสระเดี่ยวของกลุ่มที่ 1 จะมีความเป็นสระที่อยู่ในระดับสูงมากกว่ากลุ่มที่ 2 และหน่วยเสียงสระประสมของกลุ่มที่ 1 จะมีความเป็นสระที่อยู่ในตำแหน่งกลางมากกว่ากลุ่มที่ 2 อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในระบบมีจำนวนหน่วยเสียงสระเท่ากัน ความแตกต่างนี้จึงไม่มีนัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ และเป็นเพียงลักษณะการออกเสียงของแต่ละถิ่นที่แตกต่างกัน ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าความแตกต่างนี้น่าจะเกิดจากการเลือกบันทึกสัทลักษณะของหน่วยเสียงสระด้วยสัทอักษรที่ต่างกัน

3. การเปรียบเทียบหน่วยเสียงวรรณยุกต์

วรรณยุกต์ภาษาเวียดนามทั้ง 6 ถิ่น มีจำนวนระหว่าง 4 - 6 หน่วยเสียง แสดงการเปรียบเทียบได้ดังนี้

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ของภาษาเวียดนามทั้ง 6 ถิ่น

วรรณยุกต์	อรัญประเทศ	ขลุง	วัดศรีเทพฯ	ท่าบ่อ	นาจอก	ท่าไฮ
Ngang	กลางระดับ [33]	กลางระดับ [33]	สูงระดับ [44]	กลางระดับ [33]	สูงระดับ [44]	กลาง-ขึ้น-ตก [342]
Huyền	กลาง-ตก [31]	กลาง-ตก [31]	กลาง-ตก [31]	กลาง-ตก [31]	กลาง-ตก [31]	กลางระดับ [33]
Hỏi	-	-	สูง-ขึ้น [45]	กลาง-ขึ้น [34]	กลาง-ตก-ขึ้น [324]	สูง-ตก [42]
Ngã	ต่ำ-ขึ้น [324]	ต่ำ-ขึ้น [324]	สูง-ตก-ขึ้น [435]	สูง-ตก-ขึ้น [435]	-	-
Sắc	กลาง-ขึ้น [35]	กลาง-ขึ้น [35]	กลาง-ขึ้น [34]	สูง-ขึ้น [45]	สูง-ขึ้น [45]	ต่ำ-ขึ้น [25]
Nặng	ต่ำ-ตก [21]	-	ต่ำ-ลึก [21]	ต่ำ-ลึก [21]	ต่ำ-ตก (คอหอยกัก) [21ʔ]	ต่ำระดับ [22]

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นภาพรวมของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้

การที่ภาษาเวียดนามแต่ละถิ่นมีวรรณยุกต์น้อยกว่า 6 หน่วยเสียง เกิดจากการรวมกันของวรรณยุกต์ Hỏi กับ Ngã เข้าด้วยกัน ดังนั้นจึงอยู่ที่ผู้วิจัยจะเลือกตีความหน่วยเสียงวรรณยุกต์ให้อยู่ในกลุ่มวรรณยุกต์ Hỏi หรือ Ngã กล่าวคือ ในถิ่นที่มีวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง ได้แก่ ถิ่นอรัญประเทศ ถิ่นนาจอกและถิ่นท่าไฮ หรือถิ่นที่มีวรรณยุกต์ 4 หน่วยเสียง อย่างถิ่นขลุง อาจจะใช้ชื่อเรียกหน่วยเสียงวรรณยุกต์ไม่เหมือนกัน แต่สัทลักษณะของวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงดังกล่าวจะสามารถบอกได้ว่าเป็นวรรณยุกต์ชนิดใด

วรรณยุกต์ Ngang ในทั้ง 3 ถิ่น ได้แก่ ถิ่นอรัญประเทศ ถิ่นขลุง และถิ่นท่าบ่อเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์กลางระดับ ซึ่งมีระดับต่ำกว่าถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐารามและถิ่นนาจอกที่เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์สูงระดับ ส่วนถิ่นท่าไฮเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่มีการเปลี่ยนระดับ อยู่ระหว่างกลางของระดับวรรณยุกต์ทั้งสองแบบคือ กลาง-ขึ้น-ตก

วรรณยุกต์ Huyền พบว่าภาษาเวียดนามทุกถิ่นที่มีการศึกษาในประเทศไทย ต่างมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ กลาง-ตก ยกเว้นถิ่นท่าไฮที่ศึกษาในประเทศลาวจะมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์กลางระดับ

วรรณยุกต์ Hỏi มี 4 ถิ่นที่ตีความให้มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ในระบบ ได้แก่ ถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐารามเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์สูง-ขึ้น ถิ่นท่าบ่อเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์กลาง-ขึ้น ถิ่นนาจอกเป็นวรรณยุกต์กลาง ตก-ขึ้น และถิ่นท่าไฮเป็นวรรณยุกต์สูง-ตก ส่วนถิ่นอรัญประเทศและถิ่นขลุงไม่จัดให้มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ในระบบ

วรรณยุกต์ Ngã มี 3 ถิ่นที่ตีความให้มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ในระบบ แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ ถิ่นอรัญประเทศและถิ่นขลุงเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น ส่วนถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐารามและถิ่นท่าบ่อเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์สูง ตก-ขึ้น และไม่พบว่ามีหน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ในระบบของถิ่นนาจอกและถิ่นท่าไฮ

วรรณยุกต์ Sắc พบว่าถิ่นท่าบ่อ ถิ่นนาจอกและถิ่นท่าไฮมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ลักษณะเดียวกันคือ สูง-ขึ้น ถิ่นอรัญประเทศและถิ่นขลุงมีระดับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ต่ำกว่าคือ กลาง-ขึ้น ส่วนถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐารามปรากฏเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์กลาง-ขึ้นเช่นเดียวกัน แต่มีระดับเสียงสูงอยู่ต่ำกว่าหน่วยเสียงวรรณยุกต์กลาง-ขึ้นของถิ่นอรัญประเทศและถิ่นขลุงเล็กน้อย

วรรณยุกต์ Nặng พบว่ามีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ชนิดนี้ปรากฏใน 5 ถิ่นและเป็นวรรณยุกต์ต่ำเหมือนกัน ยกเว้นถิ่นขลุงที่ไม่พบว่ามีหน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ โดยถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐารามและถิ่นท่าบ่อได้ตีความให้เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ลึก ถิ่นอรัญประเทศเป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ตก ถิ่นนาจอกเป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ตกและมีคอหอยกักตอนท้ายเสียงวรรณยุกต์ ส่วนถิ่นท่าไฮเป็นวรรณยุกต์ต่ำระดับ วรรณยุกต์ที่มีสัทลักษณะต่ำ-ลึกและต่ำ-ตก คอหอยกักอาจจะสันนิษฐานได้ว่าเป็นวรรณยุกต์เดียวกันซึ่งขึ้นอยู่กับการการตีความของผู้วิจัย

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อเปรียบเทียบภาษาเวียดนามถิ่นในประเทศไทยกับภาษาเวียดนามถิ่นท่าไฮในประเทศลาว พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะท้ายและวรรณยุกต์ โดยมีภาษาเวียดนาม 3 ถิ่น ได้แก่ ถิ่นอรัญประเทศ ถิ่นขลุงและถิ่นท่าไฮที่พยัญชนะท้ายลดจำนวนลงจาก 10 หน่วยเสียงเหลือ 8 หน่วยเสียง ซึ่งเป็นการแปรจากเสียงเดิมไปสู่เสียงที่ใช้ความพยายามในการออกเสียงน้อยลง

ภาษาเวียดนามถิ่นทั้งในประเทศไทยและลาวยังคงรักษาลักษณะเสียงพยัญชนะท้ายซ้อน (double closure) ซึ่งเป็นลักษณะเสียงดั้งเดิมของภาษาเวียดนามไว้ใน 2 หน่วยเสียง คือ /-ŋ/ และ /-k/ เสียงพยัญชนะท้ายซ้อนจะเกิดขึ้นเมื่อ [ŋ] และ [k] ปรากฏตามหลังหน่วยเสียงสระหลัง ปากห่อกลม [ɔ] กลายเป็น [ŋ͡m] และ [k͡p] ถึงแม้ว่าพยัญชนะท้ายซ้อนจะเป็นหนึ่งในลักษณะเด่นของภาษาเวียดนาม แต่ถ้าหากสูญเสียพยัญชนะตัวหลังอย่าง [m] และ [p] ไป เช่น ในถิ่นขลุงที่ได้ศึกษาการแปรใน 3 รุ่นอายุ พบว่าสัทลักษณะนี้ได้สูญเสียไปในกลุ่มผู้พูดภาษาเวียดนามรุ่นที่ 3 แต่ผู้รับสารยังคงเข้าใจภาษาเวียดนามเช่นเดิม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของเสียงนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสรศาสตร์ เป็นเพียงลักษณะอย่างหนึ่งของเสียงในภาษาเท่านั้น

ในส่วนของหน่วยเสียงเลื่อน (Âm đệm) เมื่อออกเสียงพยัญชนะต้นรวมกับสระ [u] หรือ [o] จะเกิด [w] แทรกขึ้นมา เนื่องจาก [w] เป็นเสียงกึ่งสระ เวลาออกเสียงจะมีลักษณะการห่อปาก เมื่อปรากฏระหว่างพยัญชนะต้นและสระ [u] หรือ [o] ซึ่งเป็นสระปากห่อจะทำให้การออกเสียงพยัญชนะต้นกลมกลืนกับสระมากขึ้น และถิ่นท่าไฮได้ตีความให้เสียงดังกล่าวเป็น /w/ ตามโครงสร้างพยางค์พยัญชนะควบกล้ำของภาษาเวียดนามคือ CC เช่น /kw/และ /hw/ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องระบบเสียงภาษาเวียดนามถิ่นอื่นๆ ในประเทศไทยที่ตีความในลักษณะนี้เช่นเดียวกัน

จากงานวิจัยพบว่าชาวเวียดนามที่อพยพมาอยู่ในพื้นที่วิจัยทั้งในประเทศไทยและประเทศลาว ส่วนใหญ่อพยพมาจากพื้นที่ทางตอนกลางและตอนใต้ของเวียดนาม ดังนั้นภาษาเวียดนามที่ใช้จึงมีแนวโน้มที่จะใช้คล้ายคลึงกัน ส่วน

ใหญ่พบว่ามีวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงเช่นเดียวกับภาษาเวียดนามถิ่นกลางและถิ่นใต้ มีเพียง 2 ถิ่น คือ ถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐารามและถิ่นท่าบ่อเท่านั้นที่พบว่ามีวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงเช่นเดียวกับภาษาเวียดนามมาตรฐานหรือถิ่นเหนือ การที่ภาษาเวียดนามทั้ง 3 ถิ่น ได้แก่ ถิ่นอรัญประเทศ ถิ่นนาจอก และถิ่นท่าไฮมีจำนวนวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงนั้น เกิดจากการรวมกันของวรรณยุกต์ Ngã และ Hỏi ทำให้วรรณยุกต์จาก 2 หน่วยเสียงรวมเป็นหน่วยเสียงเดียวกัน ส่งผลให้การออกเสียงคำศัพท์ที่เคยมีเสียงวรรณยุกต์ต่างกันเพื่อใช้แยกความหมายของคำกลายเป็นคำศัพท์ที่ออกเสียงแบบเดียวกัน ดังนั้นในการสื่อสารจะมีการใช้บริบทแวดล้อมในการช่วยแยกความแตกต่างของคำที่มีการออกเสียงเหมือนกัน การรวมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้เกิดจากปัจจัยภายในตัวภาษา คือ หลักการใช้ความพยายามให้น้อยที่สุด เนื่องจากวรรณยุกต์ Ngã เป็นวรรณยุกต์ที่มีเสียงซับซ้อนมากกว่าหน่วยเสียงวรรณยุกต์อื่น ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่า การรวมเข้ากับวรรณยุกต์ Hỏi จะทำให้ง่ายต่อการออกเสียงมากขึ้น

จากงานวิจัยสามารถคาดการณ์ (predictable) ได้ว่าหน่วยเสียงพยัญชนะและวรรณยุกต์ของภาษาเวียดนามถิ่นต่างๆ ทั้งในประเทศไทยและประเทศลาวมีโอกาสที่เกิดการแปรและเปลี่ยนแปลงเป็นเสียงที่ใช้ความพยายามน้อยลงได้ในอนาคตอันเนื่องมาจากปัจจัยภายในของภาษารวมถึงการสัมผัสภาษาที่เป็นปัจจัยภายนอก อย่างไรก็ดี การแปรและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของหน่วยเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์นี้ไม่ได้มีนัยสำคัญในระดับสรศาสตร์ จึงไม่มีผลต่อการเข้าใจภาษาและไม่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ

สรุปผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบหน่วยเสียงในภาษาเวียดนามถิ่นท่าไฮในประเทศลาวและภาษาเวียดนามถิ่นในประเทศไทย ได้แก่ ถิ่นอรัญประเทศ ถิ่นขลุง ถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐาราม ถิ่นท่าบ่อและถิ่นนาจอกโดยใช้วิธีการเปรียบเทียบแบบร่วมสมัยพบว่า หน่วยเสียงพยัญชนะต้นที่ปรากฏร่วมกันในทุกถิ่นมีทั้งหมด 15 หน่วยเสียง มี 3 หน่วยเสียงที่เกิดจากการแปรของเสียงเดิมและพัฒนาสู่หน่วยเสียงใหม่ คือ /pʰ, cʰ, kl/ ล้วนแล้วแต่เป็นหน่วยเสียงที่ไม่พบในภาษาเวียดนามทั้งทางตอนเหนือและตอนใต้ทั้งในภาษาดั้งเดิมและปัจจุบัน โดย /f/ แปรเป็น /pʰ/ ใน 2 ถิ่น ได้แก่ ถิ่นขลุงและถิ่นนาจอก นอกจากนี้ในถิ่นขลุงยังพบว่ามีการแปรของ /s/ เป็น /cʰ/ และการเปลี่ยนแปลงของ /ʈ/ กลายเป็นพยัญชนะควบกล้ำ /kl/ นอกจากนี้ /v/ ที่พบปรากฏใน 4 ถิ่น ได้แปรเป็น /j/ ในถิ่นอรัญประเทศและแปรเป็น /w/ ในถิ่นขลุง

หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายพบว่ามี 2 หน่วยเสียงได้สูญหายไปในถิ่นอรัญประเทศ ถิ่นขลุงและถิ่นบ้านท่าไฮ คือ /-c/ และ /-ɲ/ ซึ่งทั้ง 2 หน่วยเสียงนี้มีแนวโน้มที่จะค่อยๆ แปรไปเป็นหน่วยเสียงที่ใช้ความพยายามในการออกเสียงน้อยลง

หน่วยเสียงสระ ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันในภาพรวม สันนิษฐานว่าน่าจะเกิดจากการตีความและเลือกจดบันทึกหน่วยเสียงสระที่แตกต่างกัน

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ของภาษาเวียดนามส่วนใหญ่มี 5 หน่วยเสียง ได้แก่ ถิ่นอรัญประเทศ ถิ่นนาจอกและถิ่นท่าไฮ ซึ่งเกิดจากการที่วรรณยุกต์ Ngã รวมเข้ากับ Hỏi แต่ในภาพรวมวรรณยุกต์ของภาษาเวียดนามถิ่นท่าไฮจะมีความแตกต่างจากถิ่นอื่นๆ มากที่สุด ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ Ngang ซึ่งหน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ของถิ่นอื่นๆ ที่มีการศึกษาในประเทศไทยจะเป็นวรรณยุกต์ระดับ ไม่มีการเปลี่ยนระดับขึ้นลงของเสียง กล่าวคือ ถิ่นอรัญประเทศ ถิ่นขลุงและถิ่นท่าบ่อจะเป็นวรรณยุกต์กลางระดับ [33] ถิ่นวัดศรีเทพประดิษฐารามและนาจอกเป็นสูงระดับ [44] ส่วนถิ่นท่าไฮเป็นวรรณยุกต์ที่มีการเปลี่ยนระดับขึ้นลงของเสียงเป็นวรรณยุกต์กลางขึ้นตก [342] นอกจากนี้วรรณยุกต์ Huyền ในทั้ง 5 ถิ่นเป็นวรรณยุกต์กลาง-ต่ำ [31] ส่วนถิ่นท่าไฮเป็นวรรณยุกต์กลางระดับ [33] ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าอาจจะเกิดจากอิทธิพลของภาษาลาว

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าภาษาเวียดนามบ้านท่าไฮจะมีความคล้ายคลึงกับถิ่นนาจอกมากกว่าถิ่นอื่นๆ ในประเทศไทย เช่น พบว่ามีหน่วยเสียงพยัญชนะ /ʈ/ และ /j/ และวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง ซึ่งเป็นลักษณะที่พบในเฉพาะภาษาเวียดนามถิ่นกลางและถิ่นใต้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. สมทรง บุรุษพัฒน์ที่สละเวลาให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือตลอดการทำวิจัย ขอบพระคุณคุณ Tân Thị Bẻ คุณ Hề Đang Thị และคุณ Nguyễn Thị Phương ผู้บอกภาษาทั้ง 3 ท่าน คุณแก้วจินดาและครอบครัวที่อนุเคราะห์ข้อมูลและให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เอกสารอ้างอิง

วันนา สุลิโย. ข้อมูลชุมชนชาวเวียดนามในปากเซและบ้านท่าไฮ [สัมภาษณ์]. ผู้นำชุมชนชาวเวียดนามนามบ้านท่าไฮ; 19 มีนาคม 2559.

Bynon T. Historical linguistics. Cambridge: Cambridge University Press.; 1977.

Meekrue-Iam W. A phonological and lexical study in food and consumption of Vietnamese in Sukhaphiban Thabo district, Nongkhai province. [Master Thesis in Linguistics]. Nakhon Pathom: Mahidol University; 2002.

Phuget S. A phonological study of Vietnamese in Aranyaprathet district, Sakaew province. [Master Thesis in Linguistics]. Nakhon Pathom: Mahidol University; 1996.

Roberts JS, Snider KL. SIL Comparative African Word List (SILCAWL) [online] 2006 [cited 2015 March 20]. Available from https://www.sil.org/resources/publications/entry/7882

Salipot K. A phonological study of Vietnamese at Chumchon Wat Srithepprad ittharam, Muang district, Nakhon Phanom province. [Master Thesis in Linguistics]. Nakhon Pathom: Mahidol University; 1998.

Som-Indra W. A phonological study of the Vietnamese dialect as spoken at Najok village, Nongyat subdistrict, Muang district, Nakhornphanom province. [Master Thesis in Linguistics]. Nakhon Pathom: Mahidol University; 2003.

Trebilco, Oliver. Vietnam word list. [online] 1971 [cited 2015 March 20]. Available from https://www.sil.org/resources/archives/35759

Ubolchote J. A phonological study of Vietnamese at Tambon Khlung, Khlung district, Chanthaburi province. [Master Thesis in Linguistics]. Nakhon Pathom: Mahidol University; 1998.